

FEBRUARI 2011 #2

KOMPAS

NIEUWSBRIEF OVER EEN INTEGRAAL
BESTUURLIJK INTERVENTIEPROJECT

In deze editie onder meer:

- "Kompas als voorbeeld van succesvolle aanpak"
- Kompas aan tafel met minister Donner en Kamp
- Controles leiden tot sluiting pand in Medemblik
- Slothuijs in Spanbroek voorbeeld van humane huisvesting
- Stede Broec nieuwe partner voor Kompas
- "Belastingdienst zit bij Kompas ééns aan de voorkant en dat is prettig"

Voorwoord

Inmiddels zijn we met Kompas een aantal maanden op weg. We zien dat de controles vruchten beginnen af te werpen, hoewel ik eind vorige maand wel schrok van de uitkomsten van een controle bij een pand in Medemblik. Dit onderkomen is de volgende dag, vanwege een brandgevaarlijke situatie, ontruimd. Maar minstens zo belangrijk is het feit dat Kompas bij diverse partijen, ook in Den Haag, hoog op de agenda staat. Dat merkte ik eind vorig jaar, toen ik van de partij was bij een grote steden overleg met de ministers Donner en Kamp over huisvesting van MOE-landers.* Zij waren onder de indruk van onze integrale ketenaanpak rond Kompas, waarbij partners met elkaar samenwerken.

Theo van Eijk, waarnemend burgemeester van gemeente Medemblik
Voorzitter Stuurgroep Project Kompas.

Ik ben blij dat het deze aandacht krijgt. Dat is hard nodig. Landelijke aandacht én sturing kan zorgen voor meer draagvlak voor onze plannen. Onder meer waar het gaat om het zorgen voor voldoende en goede huisvesting voor arbeidsmigranten. Dit is cruciaal, zeggen ook VROM-inspecteur Eric Beerens en Jan-Willem van der Meer, account manager bij uitzendorganisatie NL-Jobs, verderop in deze nieuwsbrief. Blij ben ik ook met de groeiende aandacht van maatschappelijke organisaties voor Kompas. Zo is bijvoorbeeld de GGD geïnteresseerd. En gemeente Stede Broec gaat ook meedoen aan Kompas. Een nieuwe partner dus. We heten hen van harte welkom! We hebben hen hard nodig in onze gezamenlijke, integrale, aanpak rond huisvesting voor arbeidsmigranten, waarbij we ons nu vooral richten op zaken als handhaving op huisvestingsvormen, registratie in het GBA en gemeentebelasting. Wat ons betreft komen daar op korte termijn zaken bij als integratie, gezondheid en onderwijs. In een volgend bestuurlijk overleg, maart dit jaar, gaan we hier afspraken over maken.

* Met MOE-landers worden inwoners uit de volgende tien herkomstlanden bedoeld: Polen, Hongarije, Roemenië, Bulgarije, Litouwen, Letland, Estland, Tsjechië, Slowakije en Slovenië.

**" Kompas staat,
ook in Den Haag,
hoog op de
agenda "**

Kompas als voorbeeld van succesvolle aanpak: 'Ik hoop dat andere gebieden deze formule overnemen'

Eric Beerens was al snel onder de indruk van Kompas. 'Het is ronduit een voorbeeldige aanpak. Zeker zoals diverse partijen in West-Friesland heel actief met elkaar optrekken. Er gaat een sterke voorbeeldwerking vanuit. Andere gemeenten kunnen er veel van leren.

Dat zit hem vooral in de gezamenlijkheid en de consequente aanpak van niet gedogen, maar aanpakken. 'Hij constateert wel dat een succesvolle aanpak grotendeels staat of valt met het realiseren van voldoende huisvesting voor arbeidsmigranten. 'Er wordt ontzettend goed gehandhaafd. Het zou echter beter zijn als er voldoende kwalitatieve en goed betaalbare huisvesting is voor arbeidsmigranten. Pas dan kun je echt op repressieve wijze handhaven.'

Elkaars taal kennen

Beerens onderkent de complexiteit van Kompas. Compleet met veel spelers en deelbelangen. 'Kijk, een ondernemer is commercieel ingesteld, een gemeente is er voor het algemeen belang, een corporatie voor het beheren en bouwen van dingen van steen en uitzendbureaus hebben weer een ander belang. Je moet dat van elkaar weten en accepteren. Eigenlijk gaat het om één ding: elkaar vinden in een gezamenlijk doel, door op zo'n manier samen te werken dat ieder er wijzer van wordt. Daarom is het belangrijk om elkaars taal te kennen. Dat maakt het een stuk makkelijker om de neuzen dezelfde kant op te krijgen.' Het delen van informatie en successen speelt daarbij volgens hem een belangrijke rol. 'Doe aan kennisdeling en sta stil bij resultaten. Dat werkt motiverend.'

'Gemeenten die zeggen dat ze geen problemen hebben rond arbeidsmigranten zijn bij wijze van spreken zielig. Want met arbeidsmigranten in je gemeente weet je dat het goed gaat met de economie.'

Doe mee met Kompas

Beerens pleit voor continuïteit rond projecten als Kompas. 'Het moet straks niet ophouden bij 'Kompas1' in West-Friesland. Het zou zonde zijn als alle kennis verdwijnt. Wat mij betreft komen er ook Kompassen in bijvoorbeeld Friesland, Brabant en Limburg.' Hij roept andere West-Friese (buur)gemeenten, die nog niet deelnemen aan Kompas, op om mee te doen. 'Sluit aan bij Kompas en draai op die manier mee met de handhaving. Doe je het niet, dan wordt je straks geconfronteerd met het waterbedeffect: arbeidsmigranten en werkgevers die hun heil ergens anders zoeken, in een gemeente waar niet wordt gehandhaafd. Daarmee werk je illegale huisvesting in de hand.'

Eric Beerens is onlosmakelijk met huisvestingszaken verbonden. Sinds 1978 is hij daar mee bezig. Vanaf 2002 als coördinerend en specialistisch inspecteur bij de VROM-inspectie, onderdeel van het ministerie van Infrastructuur en Milieu. Hij zit aan veel overlegtafels en mag zich expert noemen op terreinen als woonwagenvestiging, woonfraude, woonoverlast, huisvesting statushouders en huisvesting arbeidsmigranten. Hij stond aan de basis van de uitgave 'ruimte voor arbeidsmigranten' een werkwijze vooral bedoeld voor gemeenten met weinig ervaring op dit terrein. De uitgave volgde nadat in 2007 gemeente Rotterdam het vraagstuk rond huisvesting van arbeidsmigranten voor het eerst landelijk op de agenda zette. 'Letterlijk tijdens een Poolse landdag,' herinnert Beerens zich nog. Eind vorig jaar kwam Beerens voor het eerst in aanraking met Kompas. Hij was toen te gast bij de stuurgroep (het bestuurlijk overleg) van dit project.

Wat is Kompas?

Sinds medio 2009 is er in oostelijk West-Friesland sprake van Kompas, een bestuurlijk interventieproject rond huisvesting van arbeidsmigranten. De gemeenten Medemblik, Enkhuizen, Drechterland, Hoorn en Stede Broec trekken samen op met partijen als Belastingdienst, UWV, Arbeidsinspectie, SVB en SIOD. Na een ruime oriëntatie- en inventarisatiefase, gericht op het in beeld brengen van de aard en omvang van de verblijfslocatie, startte september 2010 een interventieteam met controles.

Dit team controleert die verblijfslocaties voor arbeidsmigrant- en waarvan het vermoeden bestaat dat daar illegaal wordt gehuisvest. Voorop staat dat de huisvesting moet passen binnen de wettelijke kaders. Net als het feit dat arbeidsmigranten recht hebben op humane huisvesting.

Legale huisvestingsvormen

Naast handhaving op illegale huisvestingsvormen wordt ook gekeken naar zaken als verplichting tot registratie in het GBA, gemeentebelasting, onrechtmatig voeren van een buitenlands kenteken en integratie. Inmiddels is uit diverse controles in Medemblik en Enkhuzen gebleken dat in veel gevallen de huisvesting niet volgens wet- en regelgeving is. Naast de controles door het handhavingsteam kent Kompas ook de projectgroep Voorzieningen dat zich de komende periode inspannt om het samen met werkgevers(organisaties) en woningcorporaties te zoeken naar alternatieve, legale, huisvestingsvormen.

Actief

Naar schatting zijn in oostelijk West-Friesland zo'n tien- tot twaalfduizend arbeidsmigranten actief. Deze zijn voor een deel actief in land- en tuinbouw en in distributiecentra. Hun huisvesting is al jarenlang een probleem. Er is regelmatig sprake van misstanden; te veel mensen die in een pand verblijven,

dat vaak ook geen bestemming heeft voor deze vorm van wonen. De landelijke brancheorganisaties voor uitzendbureaus verwachten de komende jaren een enorme toename - vermoedelijk een verdubbeling - van het aantal arbeidsmigranten. Een actief beleid op gewenste huisvesting is daarom noodzakelijk.

Structuur Kompas

Het project Kompas wordt aangestuurd door een stuurgroep, welke is samengesteld door bestuurders uit de deelnemende gemeenten en managers van de landelijke partijen. Voorzitter is Theo van Eijk, waarnemend burgemeester van Medemblik. Kompas bestaat verder uit twee projectgroepen: Handhaving en Voorzieningen. Bestuurlijke trekkers hiervan zijn respectievelijk Jan Baas (Enkhuzen) en Sjon Wagenaar (Drechterland). Projectgroep Handhaving richt zich op de feitelijke controletaak en het ontwikkelen van een zo effectief mogelijk handhavingstraject. Voorzieningen zal gezamenlijk met werkgevers(organisaties) en woningcorporaties afspraken maken over informatie-uitwisseling en het realiseren van alternatieve huisvestingsmogelijkheden.

Kompas aan tafel met ministers Donner en Kamp

Het was een 'last-minute verzoek', maar Theo van Eijk schoof eind vorig jaar graag aan bij het Bestuurlijk overleg over MOE-landers onder leiding van de ministers Donner (Binnenlandse Zaken) en Kamp (Sociale Zaken en Werkgelegenheid). Op de agenda stond onder meer huisvesting van arbeidsmigranten. Daarbij gaf Van Eijk een impressie van de aanpak van Kompas. 'Ze waren onder de indruk. Vooral van de manier waarop partners gezamenlijk optrekken,' aldus Van Eijk.

Van de zijde van het Rijk is aangegeven dat er gezamenlijk opgetrokken moet worden op het dossier van de MOE-landers, zowel op de handhavingkant als bijvoorbeeld rond het bevorderen van registratie, zelfredzaamheid en integratie. Tijdens dit bestuurlijk overleg zijn afspraken gemaakt die in ambtelijk overleg tussen Rijk en gemeenten verder uitgewerkt worden. Ook in dit ambtelijk overleg is Kompas vertegenwoordigd. Het volgende Bestuurlijk overleg is gepland voor 24 maart dit jaar, waarna de ministers begin april de kamer willen informeren.

Kompas door tot 1 januari 2013

Kompas, dat oorspronkelijk eind dit jaar zou worden afgerond, wordt verlengd tot 1 januari 2013. 'Op die manier kunnen we onze aanpak verder doorontwikkelen én verstevigen, stelt Theo van Eijk, voorzitter van de stuurgroep project Kompas.

Controles leiden tot sluiting pand in Medemblik

'Op zijn zachtst gezegd een schandalige vorm van huisvesting'. Zo reageert Theo van Eijk op de uitkomsten van een controle, eind januari dit jaar, bij een pand in Medemblik. Het interventieteam trof daar zo'n veertien buitenlandse werknemers, afkomstig uit Polen, Bulgarije en Portugal, aan. In het onderkomen, wat volgens het bestemmingplan een bedrijfsbestemming heeft, waren overal zoveel mogelijk bedden geplaatst. Het pand is gebouwd voor een ander doeleinde dan het verschaffen van nachtverblijf aan personen.

Hierdoor voldeed het gebouw aan geen enkele brandveiligheidseis. De ontstane situatie gaf aanleiding om het pand de volgende dag opnieuw te bezoeken. Deze keer met een brandveiligheidsspecialist. Deze stelde dat daar geen nacht meer geslapen mocht worden. Het was onmogelijk om voor deze hoeveelheid mensen op korte termijn ander onderdak te vinden. In goed overleg werd toen besloten dat er via het houden van brandwacht nog één nacht geslapen mocht worden in het pand. De volgende dag werd dit onderkomen vervolgens ontruimd. Er wordt nu regelmatig gecontroleerd of het pand nog steeds leeg is. Helaas worden vaker dit soort situaties aangetroffen; ‘alleen deze keer was de veiligheid van de mensen zo in gevaar dat er direct actie is ondernomen,’ aldus één van de controleurs.

Regelmatig gecontroleerd

Bij andere panden wordt via een aanschrijving actie ondernomen. Dit gebeurt nadat de brandspecialist heeft aangegeven dat de veiligheid van de mensen niet direct in gevaar is. Via de aanschrijving krijgen de eigenaren iets langer de tijd om het aantal personen in het pand terug te brengen naar maximaal vier en hiervoor een ontheffing van het bestemmingsplan aan te vragen. Op deze manier wordt zicht gehouden op de locaties en weet een gemeente dat buitenlandse werknemers deugdelijk en veilig worden gehuisvest. Naast de eigenaar van het pand is ook de huurder, een uitzendorganisatie, aangeschreven over de organisatie van deze vorm van huisvesting.

Slothuys in Spanbroek voorbeeld van humane huisvesting: ‘We willen meer van dit soort voorzieningen realiseren’

Hij noemt het één van de paradepaardjes van uitzendorganisatie NL-Jobs: het Slothuys, een verblijf voor arbeidsmigranten in Spanbroek. ‘We zijn daar heel tevreden over. Het is een vorm van humane huisvesting, waar veel mensen met plezier wonen. Bovendien neemt het, waar het gaat om woningnood voor arbeidsmigranten, veel druk van de ketel weg,’ stelt Jan-Willem van der Meer. NL-Jobs wil in de regio West-Friesland meer van dit soort voorzieningen gaan realiseren. ‘We lopen alleen tegen wetgeving aan. We hopen dat Kompas voor ons deuren kan openen.

Het Slothuys biedt meer dan onderdak aan 160, op drie na louter Poolse, arbeidsmigranten. Het voorziet ook in taallessen, uitjes en bijdragen aan de plaatselijke voetbalclub (waar diverse Polen actief zijn) en katholieke parochie (met een aantal Poolse kerkgangers). Kortom, het draait volop mee in de lokale gemeenschap. ‘Vergeet niet dat we midden in een woonwijk zitten en zonder noemenswaardige problemen draaien. Daar zijn we best trots op,’ vindt Van der Meer, die meldt dat er hard gewerkt wordt aan een nieuwe, driejarige, exploitatievergunning voor het Slothuys. ‘Het ziet er allemaal goed uit.’

Hele puzzel

Het vinden van geschikte huisvesting is een hele puzzel, waarbij seizoensinvloeden een grote rol spelen. In de zomermaanden, met een piek aan uitzendkrachten, is er veel behoefte aan ‘bedden’. ‘s Winters neemt dat af,’ vertelt Van der Meer, ‘en lege bedden kosten geld. Kortom, een economisch probleem voor woonaanbieders.’ Als oplossing sloten NL-Jobs en collega-uitzendbureau AB uit Zwaagdijk vorig jaar een deal met elkaar over wederzijdse huur. Uitzendkrachten van NL-Jobs konden ‘s zomers in woonruimte van AB terecht; andersom gebeurde dat tijdens de winter. In zijn speurtocht voelt Van der Meer zich gebonden aan strikte wetgeving, die het niet altijd eenvoudig maakt om in bestaande locaties huisvesting voor arbeidsmigranten te regelen. Op zoek naar een oplossing klopte hij, getipt door een eigenaar van een vakantiepark, vorig jaar bij Kompas aan. Er is volgens hem duidelijk sprake van wederzijds begrip. ‘Allebei streven we naar humane huisvesting. Ik vind het ook goed dat Kompas zorgt voor goede naleving van huisvesting binnen wet- en regelgeving. We hopen samen met Kompas te kunnen regelen dat er voldoende huisvesting voor arbeidsmigranten komt. Het investeren doen we zelf wel.’

NL-Jobs is een uitzendbureau, dat zich vooral richt op het bemiddelen van Poolse arbeidsmigranten. Het bedrijf heeft twee vestigingen in Polen (richt zich volledig op werving en selectie) en één in Maasdijk, het hart van het Westland. NL-Jobs heeft gemiddeld duizend uitzendkrachten actief. Deze opereren vooral in de glastuinbouw. Een aantal van hen is actief binnen het - in rap tempo uitbreidend - glastuinbouwgebied Agriport in de Wieringermeer. Binnen NL-Jobs is Jan-Willem van der Meer actief als operationeel manager. Hij trekt door het land. Vaak op zoek naar geschikte huisvesting voor zijn uitzendkrachten. Naast het Slothuys in Spanbroek beschikt NL-Jobs ook over woonvoorzieningen in Hoek van Holland (biedt onderdak aan zo’n tachtig Polen) en Hoogerheide (honderd Polen). Huisvesting van NL-Jobs voldoet aan de SKIA-norm. Deze kijkt onder meer naar aantal vierkante meters, sanitair en verzekeringen. ‘Allemaal garanties voor goed werkgeverschap,’ stelt Van der Meer.

Colofon

Uitgave

Project Kompas.

Perscontacten

Er is brede persaandacht voor Kompas. Onder meer het Noordhollands Dagblad en RTV Noord-Holland berichten regelmatig over de huisvestings-situatie van arbeidsmigranten. Kompas zoekt ook zelf actief de pers. Met persberichten en interviews. Binnen Kompas zijn afspraken gemaakt over afhandeling van contacten met pers. Deze lopen via de afdeling Communicatie van gemeente Medemblik.

Contactpersoon: Bert Jansen

E: bert.jansen@medemblik.nl

T: 0229 – 856 000.

De volgende nieuwsbrief van Kompas verschijnt maart dit jaar. Gratis abonneren op de nieuwsbrief kan via:

bert.jansen@medemblik.nl

Meer weten?

Neemt u dan contact op met onze contactpersoon, André Dekker project-leider Kompas, RCF Noord-Holland Kenniscentrum Handhaving.

E: andre.dekker@dwi.amsterdam.nl

T: 06 – 53 59 77 92.

Grafische vormgeving

Buro19 B.V.

Stede Broec nieuwe partner voor Kompas

Gemeente Stede Broec heeft tijdens de raadsvergadering van 3 februari dit jaar besloten om te participeren binnen het project Kompas. 'Stede Broec sluit zich aan bij Kompas om de eenheid in beleid binnen de streek ten aanzien van arbeidsmigranten te waarborgen. Door de samenwerking met omringende gemeenten wordt ook duidelijkheid geschapen voor de betrokkenen,' verklaart wethouder Wim Broek van gemeente Stede Broec.

De secretaris van de stuurgroep en de projectleider hebben de eerste contacten reeds gelegd met Stede Broec om te komen tot afspraken over de actieve deelname aan het interventieteam. Stede Broec is ook uitgenodigd om te participeren in de stuurgroep en de twee projectgroepen. Op korte termijn worden dan ook controles op verblijfslocaties van arbeidsmigranten in Stede Broec gepland.

'Belastingdienst zit bij Kompas ééns aan de voorkant en dat is prettig'

'Voor ons is Kompas heel zinnig. We kunnen mensen eens in eerste lijn aanspreken, in plaats van achteraf. En dat is heel zinnig, stelt Ruud Tijm van de Belastingdienst. Deze instelling is sinds eind vorig jaar aangehaakt bij Kompas. Tot tevredenheid van Tijm. We hebben al heel wat mensen informatie over het gebruik van buitenlands gekentekende voertuigen in Nederland kunnen geven. Het sluit allemaal mooi aan bij onze slogan 'Leuker kunnen we het niet maken, wel gemakkelijker.'

In de volgende nieuwsbrief Kompas staat het volledig interview met Ruud Tijm.

Planning

Voorlopig gaan de controles nog even door. Tot en met 2012 blijft het interventieteam actief. De planning ziet er als volgt uit:

September 2010 – maart 2011:

Controles huisvestingssituaties interventieteam.

December 2010 – maart 2011:

Eventuele start controles bij bedrijven en uitzendbureaus.

December 2011 – mei 2011:

Eventuele hercontroles huisvestingssituaties.

December 2012:

Afronding en eindrapportage.